

"Els postmoderns no fan res d'original"

Economista, filòsof i psicoanalista, Cornelius Castoriadis va ser el creador, juntament amb C. Lefort i D. Mothé, de la mítica revista 'Socialisme ou barbarie'. És autor també de títols com 'La société bureaucratique' (1973) o 'Capitalisme moderne et révolution' (1979).

Nascut a Constantinoble el 1922 (el nom de la ciutat esdevingué Istanbul el 1930), Castoriadis va marxar a Atenes quan tenia tres mesos i des de 1945 resideix a París.

Aprofitant la seua estada a València per fer una sèrie de conferències organitzades per la càtedra de Pensament Contemporani instituïda per la Fundació Cañada Blanch i la Universitat de València, vam tenir ocasió de conversar una estona amb ell.

—*En un article seu recent, aparregut a la Revista de Occidente (núm. 167), vostè denunciava que vivim el període més conformista de la història contemporània. Per què i on es veu reflectit aquest esperit conformista?*

—Es fa patent el conformisme de la societat i dels individus en el fet que no hi ha cap gran creació nova en el terreny, per exemple, de les arts. Els trets essencials que defineixen la creació contemporània són el pastitx, el collage, les imitacions, l'eclecticisme. Els escriptors escriuen imitant l'estil dels altres. Quant al cinema, després del seu gran període creatiu, que comprèn des dels seus orígens fins als anys 1960-70 (amb Bunuel, Visconti, Fellini, Antonioni, Renoir, Wells, etc.), ens trobem ara amb la manca de creadors. En la música passa el mateix. Així, en el jazz, després de Miles Davis, no més trobem que repetició de continguts, i això per no parlar del tecno, el rap, o fins i tot la música atonal. Quant a la pintura i l'escultura, passa el mateix, ens trobem amb l'absència de nous continguts.

—*I pel que fa al pensament?*

—Igual, tampoc no tenim un gran pensament original. Per això jo dic que aquesta és una època d'estancament, una època conformista, amb moltes li-

mitacions. Si vostè em pregunta per què hem arribat a aquesta situació no li puc respondre, ja que per a mi és un misteri per què una determinada època és creativa o no, o per què un autor és creatiu en un període de la seua vida i en un altre no. La mateixa creació, per a mi, és un misteri.

—*Què significa per a vostè la creació?*

—Des del Segle de les Llums fins a 1950 hi va ha-

ver creació, que significa la capacitat de posar en qüestió, de contestar, el que ja existeix, es tracte tant de la política com de les formes de l'art o del pensament. A partir dels anys 50 es deixa de crear i es cau automàticament en aquest període que hem definit abans com de conformisme, on no es qüestiona res.

—*Podem trobar alguna altra època que tinga unes característiques semblants a l'actual?*

—Sí, l'època alexandrina. Es pot fer un paral·lelisme entre l'individualisme i les actituds contemporànies amb l'ètica —com a guia de conducta— que predicaven els estoics i els epicuris. Fins i tot podem trobar actualment algunes tendències pseudofilosòfiques.

—*Com el postmodernisme?*

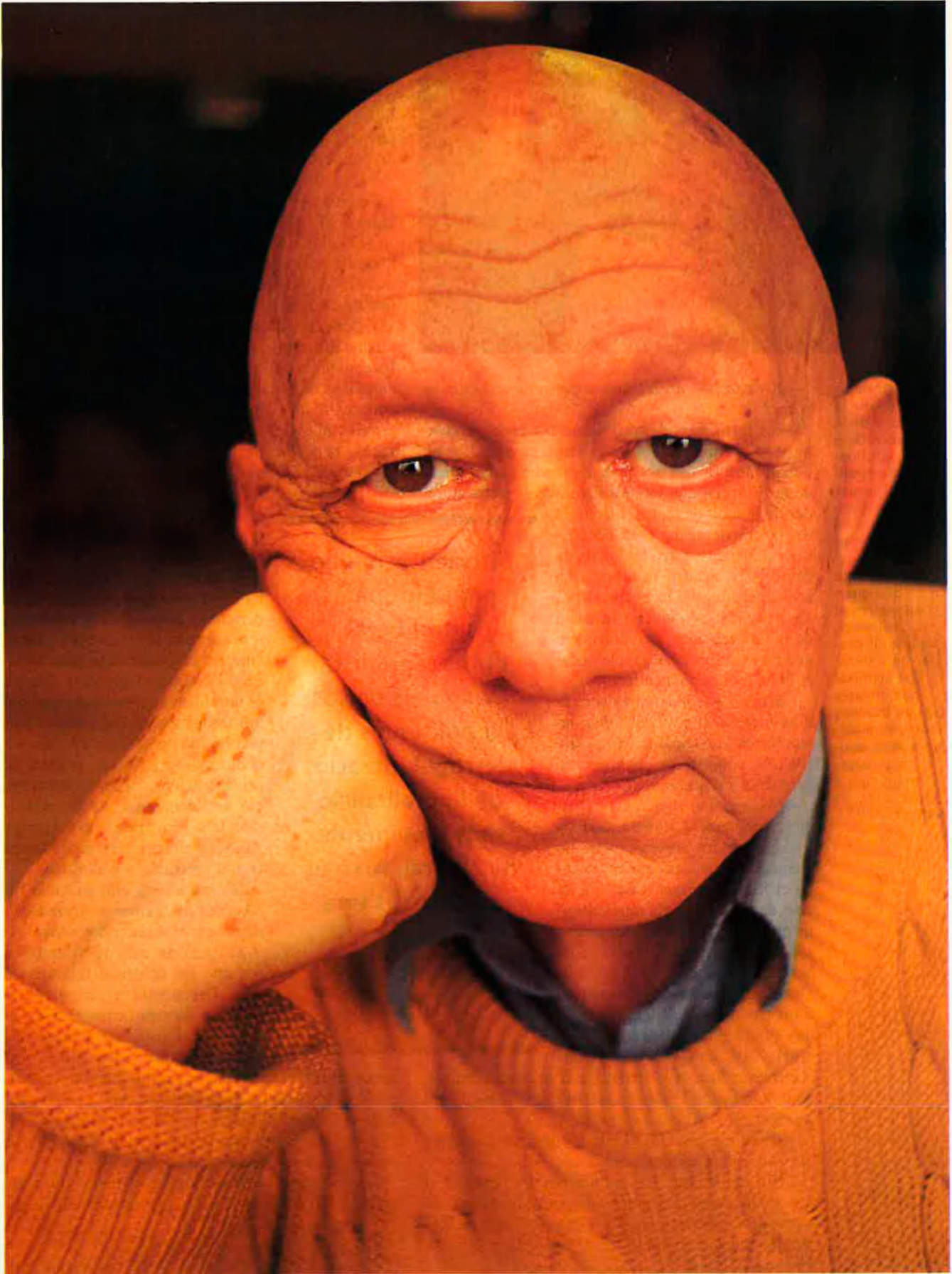
—El postmodernisme consisteix a dir que la història creativa s'ha acabat, que no hi ha res a pensar. El pensament, com diu Giovanni Vattimo, és feble, i tant els postmo-

derns com els deconstruccionistes no fan res d'original, sinó que es limiten a fer comentaris sobre les obres dels filòsofs del passat. És, per tant, la glorificació de la idea que diu que no estem obligats a tenir un estil personal. L'arquitectura postmodernista, per exemple, és una barreja d'estils: barregem una columna grega, una pagoda xinesa i una torre gòtica, i ja tenim una creació postmoderna. Això, òbviament, no és creació, és simplement sincretisme i repetició.

"Creació significa la capacitat de posar en qüestió, de contestar, el que ja existeix, es tracte tant de la política com de les formes de l'art o del pensament. A partir dels anys 50 es deixa de crear i ja no es qüestiona res."

RAFA GIL

RAFA GIL

Castoriadis atribueix la crisi de la democràcia a un confinament de l'individu: "De tota manera, tampoc la seua intimitat es troba salvaguardada, ja que quan enguuen el televisor, aquest els ofereix una societat artificial que envaeix tots els dominis amb un missatge que és assumit passivament com a espectador, no com a ciutadà."

—Els seus treballs intenten superar aquest estat de coses?

—Els meus treballs són, d'una banda, el renovament de la crítica de l'ordre existent, i d'una altra, un treball filosòfic que assaja de reprendre el moviment de la filosofia, que jo considere que es troba aturat des de fa molt de temps. Les idees del postmodernisme i del deconstruccionisme segons les quals la filosofia ha acabat, la història ha acabat, el subjecte ha acabat, l'home ha acabat, són una mistificació de la desesperança, que considere que no és respectable ja que encara hi ha moltes coses a fer.

—Sembla que massacres com la d'ex-Iugoslàvia o la del Líban no mobilitzen la ciutadania. Creu que són els mitjans de comunicació culpables d'aquesta apatia?

—No crec que siguin els culpables, simplement formen part de l'imaginari del sistema, com un element més, encara que tal vegada el més important. Crec que la crisi de la democràcia rau precisament en el fet que els ciutadans són passius i estan confinats, com hem dit, en la seua esfera privada. De tota manera, tampoc la seua intimitat es troba salvaguardada, ja que quan arriben a casa i enguuen el televisor, aquest els ofereix una societat artificial que envaeix tots els seus dominis. Aquest missatge, a més, és assumit passivament com a espectador, no com a ciutadà.

—Tenen els ciutadans control sobre les decisions que prenen els polítics?

—No, cap control. Els polítics fan pràcticament el que volen i, com que tampoc no poden fer gaires coses, no fan pràcticament res. D'aquesta manera, per tant, la situació continua igual, ja que la política és fer coses.

—No podem fer res?

—Sí, de fet després de les vagues que es van produir a França l'hivern passat, el govern Juppé ha fet marxa enrere en els seus propòsits d'augmentar la cotització a la seguretat social, augmentar l'edat de jubilació, etc. Podem obligar-los a no fer barbaritats, els podem aturar, però no forçar-los a canviar de política.

—L'acceleració del procés de globalització ens ha minvat la capacitat de decisió. Com percep el ciutadà el valor del seu vot en les urnes?

—Els ciutadans saben de fa temps que el seu vot, a escala nacional, no pot canviar les coses en gran manera. Això és evident perquè tots els partits polítics diuen i fan, aproximadament, les mateixes coses. Per exemple, avui dia a França Juppé fa la mateixa política que Balladur, i aquest que Bérégoovoy. Es canvia de polític però no de política. El vot dels ciutadans és negatiu; no voten per alguna cosa sinó contra allò que consideren més perillós, més dolent o més imbècil. Amb l'acceleració de la mundialització i la deslocalització, els governs nacionals han vist reduïda la seua capacitat de maniobra.

—Pensa que hi ha necessitat de construir un imaginari polític sobre Europa que ultrapasse el discurs exclusivament mercantilista?

—Sí, si es vol construir una Europa democràtica on el poble vertaderament pugui decidir sobre les seues formes institucionals i participe en la gestió dels seus afers. Però l'orientació que pren Europa és ultraliberal i ultracapitalista, que utilitza la moneda única com a pretext i mitjà per obligar els països a conformar-se amb una política de privatitzacions, de desregularització de l'economia, de liberalització dels moviments del capital. Això és sinistre. És una Europa com li agradaria a Wall Street.

—Els mitjans de comunicació repeteixen insistentment i predominantment el discurs dominant...

—Sí, però dir que no hi ha res a fer, que per contra si fem alguna cosa l'economia espanyola i la francesa no seran competitives en el pla internacional perquè els mercats financers atacaran la pes-

seta o el franc, etc., etc., és un dogma, una mistificació que utilitzen com a xantatge. Més que un pensament únic és l'absència única de pensament.

—No hi ha alternativa política i ideològica a aquest estat de coses?

—Si hi haguera una alternativa seria una lluita del poble, però no es dona per les raons que hem explicat abans.

"L'orientació que pren Europa és ultraliberal i ultracapitalista. Obliga els països a polítiques de desregularització, de liberalització dels moviments de capital. Això és sinistre. És una Europa com li agradaria a Wall Street."

Faust Ripoll